

IZHAJA VSAK PETEK.
POSAMEZNA ST. 1 DIN.

NAROČNINA:

Akademiki 4 Din
Vsi drugi 5 Din

LJUBLJANA,
25. SEPTEMBRA 1936

1551

LETO I.

59261

STEV. 1.

Spomenu leta,
ki je s prvo slovensko
knjigo iz nediferencirane,
podložne kmečke mase
ustvarilo
**slovenski
narod.**

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

V službi ljudstva in kulture

Novi akademski list, ki mu izbiramo naslov v letnici izida prve slovenske knjige, bo na univerzi predvsem v podporo borbi dijaštva za vse tiste konkretne težnje, ki so postale v zadnjih letih že kar tradicionalne. Borba za univerzitetno knjižnico je danes že končana. Iz centralne državne blagajne je z njo pridobljen za Slovence prvi večji denar izven okvira rednih delitev, za Ljubljano prvo veliko javno poslopje po prevratu, za univerzo prvo samostojno poslopje, ki ga zanjo zida izključno država. Ostajajo naloge, ki bodo terjale še večjih naporov: za sedaj dograđitev medicinske fakultete s kliniko, nov kemični oddelek, hidrotehnični institut. Poleg tega borba za notranjo izpopolnitev univerze, za izboljšanje posameznih oddelkov, kjer dijaštvo čuti, da je to potrebno, za socialne institucije, za popularizacijo univerze.

Važno se nam zdi, da povemo danes že tudi javnosti: nam ni šlo pri vsem tem nikdar za golo zidovje. Šlo nam je za duh, ki je obvladoval dijaštvo pri vseh teh akcijah. Iz gmote, ki ni hotela nič, se je vzgojilo ob zgovornih izkušnjah, ki smo jih nabirali vsak dan znova doma in v Beogradu, par sto mladih ljudi, ki ne bodo nikdar več sanjali. Zanje dela čas. Prinašal jim bo novih ljudi in, kar je več, pomagal še naprej v zrelosti presoje in dejanja.

Vse to bi nas še ne napotilo k izdajanju lista. Preveč dela in ljudi nam jemlje teh dvanajst kolon pisanja na teden in še vse, kar je drugega, da bi govorili drugim, ko moramo še sami iskati. Silijo nas k temu težke razmere na Slovenskem.

Razvoju gospodarskega propada, sredi katerega smo, se je pridružila še globoka kulturna tema, jalovost našega javnega življenja in razvrednotenje vseh moralnih vrednot. Kamorkoli pogledamo, povsod isti znaki razkroja slovenske družbe. Poglejmo samo tisti faktor, ki je merodajen za mišljenje vsaj dveh tretjin ljudi pri nas, ki ga dobiva zjutraj na posteljo univerzitetni profesor in ki pride tudi v zadnjo gorsko vas: naš časopis. V domačih in tujih poročilih je nagnetenih toliko potvorb in zavijanj, da, tudi laži, da se nam počasi ustvarjajo popolnoma izkrivljene podobe stvari. Kot se mora lažno življenje prej ali slej maščevati nad posameznikom, se mora prav tako nad narodom. Danes vodijo naše življenje neodgovorni ljudje, vse, kar je vrednega, pa molči. Predvsem univerza sama. Ni je na svetu, ki bi imela tako lepo polje dela, kot ga ima naša. Edina v narodu, bi morala dajati v vseh panogah smernice njegovemu življenju — v resnici pa je v njem brez vpliva in veljave. Kolikor tehtamo staro generacijo, ne verujemo več, da bi bila sposobna in voljna izpremeniti prakso našega javnega življenja. Ne delamo si nobenih utvar in vemo, da dvajsetletni ljudje, tudi, če bi bila to celokupna akademska mladina, ne morejo izpremeniti mnogo. Toda v sebi čutimo nepomirljivo voljo, da pregledamo vsa velika in mala vprašanja, ki se tičejo slovenskega ljudstva, vzgajamo med seboj ljudi, ki bodo, strokovnjaki v svojem delu, vsi z isto strastjo hlepeli po boljšem življenju malega človeka in delali neprestano za izboljšanje slovenskih razmer. Če kmetje, delavci, obrtniki, sploh vsi mali ljudje danes obupujejo, da ni inteligence, ki bi skrbela za njihovo dobro in je v zraku geslo, da si morajo pomagati sami, se mi ne mislimo odreči borbi v vrstah, kjer je večina slovenskega ljudstva. Nasprotno, vemo, da moramo stati z večjo izobrazbo, ki nam jo je bilo dano užiti, v njegovih prvih vrstah.

Nas ni strah za osnovna spoznanja. Vse, kar je v mladi generaciji sposobnega, že dolgo čuti to veselo prerojenje, ta žar, ki veje iz src in oči vseh, skrb nam daje le vprašanje, kako bomo spo-

znanja o svetu prilagodili na ta naš košček zemlje.

S svojim delom za gospodarski dvig slovenske zemlje in moralni prerod našega ljudstva bomo nadaljevali tradicijo vsega, kar je bilo pri Slovencih tvornega in v svoji dobi naprednega, kar se je borilo proti zakrknjeni temi in kakršnemukoli izžemanju in zatiranju. Pokrajina smo, ki pripada civiliziranemu in kulturnemu zapadu, skušali bomo ohraniti njegove vrednosti: moralno moč resnice in človeško žejo po napredku.

List zato ne bo obravnaval le univerznih, ampak deloma tudi javna vprašanja.

Svetovni kongres za mir

V dneh, ko so se pri nas vrstili časopisni napadi na priprave za slovensko udeležbo pri velikem ženevskem sestanku mladine vsega sveta za mir, nas je navdalo z veseljem in grenkobo obenem sledeče poročilo v »Prager Presse«, listu češkoslovaškega zunanjega ministrstva, ki ga ponatiskujemo za vso našo akademsko mladino, za javnost, uredništva listov in ljudi, ki so takrat dajali izjave. Ne moremo zatajiti ob tej priliki svojega občudovanja zrelosti bratskega češkega in slovaškega naroda in spoštovanja do njegovih političnih voditeljev, kot ne zavisti za razmere v katerih živi njihova mladina.

»Praga 27. VIII. Predsednik republike je večeraj sprejel predsedstvo češkoslovaške delegacije za svetovni mladinski kongres v Ženevi. V svojem odgovoru na pozdravni nagovor predsednika češkoslovaške kongresne delegacije dr. Jaroslava Cebe je izrazil predsednik republike svoje odobravanje in zadovoljstvo, da se češkoslovaška mladina udeležuje svetovnega mladinskega kongresa v Ženevi brez ozira na svojo politično, nacionalno in socialno pripadnost. Udeležba se mu zdi nadvse pomembna zato, ker se je z lastnimi izkušnjami prepričal, do kakšne mere velja na mednarodnem forumu geslo: »Les absents ont toujours tort«. (Odsotni nimajo nikdar prav.) In zato je potrebno, da je češkoslovaška mladina navzoča povsod, kjer se med seboj pogajajo zastopniki mladine sveta. Spominjal se je težav, s katerimi je v njegovem času potovala mladina v inozemstvo in naglasil, da je vesel, da so za današnjo mlado generacijo pogoji ugodnejši.

Ob spoznavanju tujine in značilnosti inozemske mladine se širi obzorje naše, zato nam do naša ta udeležba koristi.

Predsednik republike je soglašal, da problem mlade generacije ni v njeni življenjski starosti, temveč v vprašanju prožnosti duha in misli. Kritika in radikalizem sta tipični znamenji mladine. To je nekaj naravnega; toda predsednik republike misli, da naj bo ta kritika vedno pozitivna. Ne odklanja niti pametne konzervativnosti na eni strani, niti težnje po napredku na drugi, ker daje različnost nazorov v demokratičnem režimu vedno zdravo sintezo. Predsednik zagovarja pri vsakem problemu pozitivno stran in išče pri rešitvi vsakega vprašanja tako v politiki, ka-

V razmerah kot so, se nam zdi potrebno povdariti še nekaj. Da se bomo trdovratno borili proti vsaki znamki, ki bi nam jo skušali pritiskati. Vse na Slovenskem ve, da je bil čas, ko so te s »samošlovencem« ali »slovenoborcem« zvezali, da nisi mogel niti kihnuti. Danes so v modi nove take znamke. Da povemo kar na kratko: pošteno se nam zdi, da je program našega dela tak, da bi morali biti pri tem združeni vsi Slovenci. Ne Moskva, ne Rim — Ljubljana! Ta lepi kos slovenske zemlje.

kor tudi v zasebnem življenju pozitivnih vrednot.

Predsednik polaga mladi generaciji posebno na srce, naj spoštuje človeško osebnost, katere mora biti cilj režima, nikakor pa ne njega sredstvo in orodje. Človeško osebnost mora spoštovati tako minister kakor vojak in vsakdo v zasebnem življenju. Zato predsednik strastno veruje v demokracijo, ki spoštuje človeško osebnost in ki se je pri nas popolnoma obnesla, kajti v osemnajstih letih nismo imeli niti prevratov niti večjih notranjih težkoč. To tudi zato, ker smo imeli vedno razumevanje za rešitev vseh socialnih problemov in za pravičnost napram vsem pripadnikom te države. Spoštujemo vsak režim, ne pustimo pa ogrožati svojega, ker smo prepričani, da nam je ta najugodnejši.

Predsednik republike pozdravlja dejstvo, da so v delegaciji zastopniki mladine vseh razredov, političnih skupin in tudi narodnih manjšin, in delajo skupno kot enaki z enakimi. V interesu države in manjšin smatra to skupno delo v sedanjem času za potrebno in zaželeno.

Predsednik vidi, da se čuti mladina ogrožena z vojno nevarnostjo, zlasti še, ker se zaveda, da bo v bodočih vojnih konfliktih najbolj prizadeta. Zavedati pa se mora še, da ne bo v bodočih vojnah mlada generacija plačala s svojo krvjo sama, temveč bodo prizadete socialno, gospodarsko, politično in moralno tudi prihodnje generacije. Zato predsednik pozdravlja iniciativo mladine na polju mednarodnega razumevanja, kajti mladina more delati brez predsodkov kljub različnosti nacionalne in politične pripadnosti. Potrebno je razpravljati in sicer razpravljati na pošten način, zato, da se sploh more razpravljati.

Če se ne bi razpravljalo v parlamentu, bi se razpravljalo na cesti, če bi pa sploh prenehali razpravljati, tedaj bi se pričelo streljanje. To je logično in politika je sama na sebi preprosta stvar, le ljudje so komplicirani.

Po svoji izjavi se je zadržal predsednik še daljši čas v prijateljskem razgovoru z odposlanci.

Poročilo je bilo objavljeno na prvi strani lista z dne 28. avgusta 1936 s sliko predsednika republike sredi deveterice naših akademskih tovarišev s češkoslovaških univerz.

Slovenci in svetovni kongres za mir

Od vse dolge časopisne kampanje in zakulisnih borb okoli tega vprašanja je danes za nas važno samo eno: da se tega mednarodnega kongresa mladine nismo udeležili.

Zopet enkrat se je zgodilo, da zaradi majhnih stvari nismo videli velikih. Svetovni kongres v Ženevi je imel namen, da na njem zastopniki mladine vsega sveta, ne glede na kontinente ali svetovnonazorsko pripadnost izjavijo jasno, glasno in svečano, da si ne žele vojne. Zastopniki

mladine ravno zato, ker bo ta prva in največ krvavela po bojiščih. Zastopniki mladine tudi zato, ker ima njih glas še nekaj posebno svarilnega za vse, ki delajo za vojno ali mir zato, ker bodo na nji slonele bodoče države in zdravje narodov. V Ženevo se je zgrnilo dvatisoč delegatov z vsega sveta: prišli so preko Oceana zastopniki ameriških univerz, ki doma niso tako čutili nevarnosti kot jo čutimo v Evropi, prišli so kitajski in japonski študentje in pove-

dali, da mladina pri njih enako čuvstvuje kot pri nas, ker vidi, da je odprava vojne nevarnosti, napada naroda na narod, največja pridobitev človeške civilizacije; prišli so Avstralci in prišli mladi črnci z afriških univerz. V krogu evropskih študentov so bili zastopniki narodov, ki delajo za mir ali se pripravljajo na vojno, odposlanci malih in velikih narodov. Da, bili so navzoči tudi zastopniki srbskih študentov. Med vsemi temi narodi je manjkala le tisti, ki ima med vsemi narodi najbolj ogrožen košček zemlje v Evropi: slovenski. Ali naj še posebej poudarjamo, da je bila na kongresu množica študentov katoliškega prepričanja? Kdo bi mogel misliti, da si prav ti ne žele miru in tvegajo to tako demonstrativno pokazati svetu?

Pri nas so se zopet enkrat godile čudne stvari.

Najprej je del tiska z vso avtoriteto objavljajal proglase, da se katoliški akademiki tega kongresa ne udeležijo. Nato je drugi del prinesel neko izkonstruirano razlago, da so neki levičarji skušali izrabiti ta kongres in se zato Jugoslavija kongresa ne udeleži. Tako je prišlo, da se je Jugoslavija kongresa seveda udeležila, le zastopnikov slovenske univerze ni bilo na njem. Kdo se danes lahko trka na prsa, da si je pridobil zaslug za to slovenski narodni skupnosti škodljivo delo?

Že leta nimamo reprezentančne organizacije. Po raznih kongresih, kjer gre za osebno udobje prijetnega potovanja kam k sosedom, nas zastopajo ljudje, ki niso bili nikdar od skupnega dijaškega foruma pooblaščen, da govore v imenu ljubljanske univerze. Ni pa naših pravih zastopnikov tam, kjer bi bili res potrebni.

Slovenci skoro nimamo možnosti za študij v inozemstvu; nimamo štipendij in nimamo diplomacije. Zato ne prihajamo v stik s tujimi narodi in redno izgublamo svoje igre na mednarodnem forumu. Poglejte si današnje slovensko ozemlje, razkosano med tri države ali preberite v letošnji »Sodobnosti« pretresljive Prepeluhove spomine na prevratno dobo, da boste nazorno videli to slabost starejše generacije, ki pa je imela še srečo, da je študirala na Dunaju in znala vsaj nemško. Naša generacija ne zna nobenega tujega jezika, nima nobenih stikov z zunanjim svetom, usoda pa se poigrava, in kupiči nad nas še več oblakov, kot jih je bilo devetstoštirinajstega. Če je kak narod prosil za mir, bi morali biti to mi. Če ima kak narod dolžnost stikati za vsako trohico možnosti, da se tudi o njem nekaj čuje v Evropi, smo to mi.

Toda mesto vsega tega ta strašna zakrknjenost stare generacije, ki ničesar ne vidi in v svojo temo tišči še mlado.

Zamerimo mladi katoliški generaciji, da se ne trudi, da bi pregledala stvari in odločala po svojem preudarku v edini skrb, ki je vredna sinu našega malega naroda: v skrb za njegovo dobro. Ne verujemo da bi se redki »nacionalistični študenti« izmotali iz labirintov v katere so zašli, dokler jim ne bo življenje samo pokazalo zmotnosti njih ideala. Toda takrat že ne bodo več na univerzi. Neizbežno potrebno pa se nam zdi, da se vsa ogromna neorganizirana, toda dobročuteča gmota dijaštva prebudi in strne v organizacije, ki bodo izpeljale te zavožene stvari na boljšo cesto.

Mladen Mikšič

Smrt je to leto pogosto kosila v naših vrstah in nam iztrgala tudi tovariša, ki nam je bil še posebno drag. Pri nesreči v Kamniških planinah je začetkom poletja izgubil življenje jurist **Mladen Mikšič**, eden najpožrtvovalnejših delavcev v akademskih vrstah. Bil je v Akademski akciji sodelavec od njene ustanovitve, kamor je prišel kot zastopnik »Jadrana«, prišel v njenem okviru v stik z novimi tovariši, ter postal sotrudnik najožjega kroga, ki je v zadnjih letih vodil prizadevanja za izpopolnitev univerze in njeno utrditve v javnosti. Njegovo bogato znanje večine velikih evropskih jezikov ga je napravilo za nekakega akademskega zunanjega ministra, da je slonel na njegovih ramah znaten del naših stikov z mednarodnimi dijaškimi organizacijami in tujimi univerzami. Bil je izvrsten in delaven tovariš, nekoliko samosvoj in prav zato prijeten, ker je njegova beseda navadno blažila v trenutkih, ko so se kazale ostrine med ljudmi raznih nazorov.

Bodi tovarišu, ki je znal biti nadvse zvest, ohranjen naš najtoplejši spomin. Te kratke, hladne vrste pač ne morejo raztolmačiti čustev, ki so nas vezale nanj.

Boj za zaslužek

Prišlo je šolsko leto, treba bo v Ljubljano. Znova skrbi za denar. Za stanovanje; za hrano, za knjige, papir, vse drugo, da, še najprej za šolnino. Instrukcije je težko dobiti, kakih štipendij ni, drugih zaslužkov tudi skoro ne. V takih časih je treba biti prekleto iznajdljiv in se pripraviti na vse.

V »Jutru« beremo to-le anonso:

Reven akademik išče znanja s starejšo premožnejšo gospo. Ponudbe poslati na...!

Resna in smešna obenem

Saj veste, da se že dolgo govori o novi menzi. Poceni bo in pravijo, da dobra.

Prišlo bo do njene ustanovitve, če bodo vse politične skupine študentov zanj. Denar da (z nekaterimi finančnimi transakcijami) Beograd. Sedaj je vse na katoliških akademikih. Bila so dolga pogajanja, sedaj je pogoj končno formuliran tako-le: Pristanemo na neodvisno akademsko menzo, če bodo jedilnice za moške in ženske ločene.

Ah, kaj moški in ženske, dragi tovariši, da bodo le želodeci siti!

Drugačna izkušnja

Vsi se spominjate zgodbe okoli nove tehnične uredbe. Sestavili so jo v ministrstvu in študenti so bili kot vedno seveda proti. Da ne gre, da bi se predpisovalo, kdaj da ima študent polagati izpite, ker jih polaga takrat, ko jih pač more. Ker v stvari je bilo tole: če jih ne položi v rednem terminu, se je treba vpisovati od kraja, kar se pravi še enkrat od kraja plačevati šolnine. To zadeva revne, ker ti morajo ob iskanju postranskih zaslužkov pogosto odlagati izpite. Potem pa so bile seveda še tudi nekatere nevarnosti premestitve oddelkov, oh, proti temu so bili seveda tudi študenti. Saj se spominjate razgovorov s »Serajlijo«?

Do tu so bili vsi študenti edini, ne pa naprej, kako bi se obranili te nove uredbe? Eni, da s štrajkom, drugi da to nič ne zaleže. Kako je bilo potlej, gotovo še tudi veste. Danes je uredba umaknjena za eno leto — torej so imeli le tisti prav, ki se je zdelo, da nimajo.

Po razpustu Mladega Triglava

Če bi hoteli o tej dolgi zgodbi povedati nekaj kratkega bi povedali to-le:

Ni bilo toliko govora o tem, da je bil razpuščen, kot o tem, kako je bil razpuščen.

Včasih prinašajo časopisi zgodbo o kaki razglednici, ki je hodila od pošte do pošte celih de-

Brez drugega...

set let. Tako se je ponekod cesar Franc Jožef I. na znamkah preživel prav do naših dni. Sedaj imamo že tudi tako domačo zgodbo, skromnejšo sicer, kot smo skromnejši pač mi, ampak imamo jo pa le. Glas o tem razpustu je hodil z univerze v »Triglav« kak mesec dni. Po študentovskem koledarju pa je to še več: od leta do leta.

Kajti o tem, kar je bilo sklenjeno na univerzi še lani, morejo študentje razpravljati šele letos.

Skrb za prvi vtis

Študentom, ki se bodo vračali s počitnic, pripravlja univerza prijetno presenečenje. Za pričetek šolskega leta 1936/37 beli svojo avlo, da bodo akademiki vstopili v sveže, čisto, lepo poslopje in takoj zadihali tisto sveže vzdušje, ki vlada na mladi univerzi. Menda je ta efekt preračunan posebno za novince.

Kar nam nekoliko greni misel na ta lepi trenutek je to, da popravljajo avlo prav v dneh, ko pride vpis, da res ni bilo mogoče drugače, kot da je rektorat z razglasom prav sedaj zaprl glavni vhod v poslopje.

Hiteli bomo vanj s strani in od zadaj občudovali novo olupšavo univerze.

Jus in Pen-klub

Če praviš, da se PEN-klub bori za človečanske ideale, ti enostavno pokažejo pravila, pa jim dokaži če moreš, da se res bori za človečanske ideale.

Numerus clausus

Na berlinski univerzi je bilo pred Hitlerjevim nastopom vpisanih nad 15.000 slušateljev. Sedaj jih dopušča numerus clausus le 5000. Seveda bodo to le sinovi in hčere najbogatejših in najvplivnejših krogov.

Nekdanja teorija in današnja praksa.

Konferenca

Pred kratkim se je vršila v Parizu mednarodna konferenca proti rasizmu, ki so jo organizirali kot reakcijo na nürnberski kongres. Sklenjeno je bilo, da se skliče svetovni kongres proti fašizmu in organizira obča borba proti narodno-socialistični propagandi, proti fašističnim filmom, knjigam in drugim agitacijskim sredstvom.

Takale konferenca tudi pri nas marsikomu ni všeč.

Aktualno

Človeka brez svobode si ni mogoče drugače predstavljati, kakor mrtvega. (L. N. Tolstoj.)

Profesor Izidor Cankar zapušča univerzo

V poletju je bil imenovan za rednega poslanika Kraljevine Jugoslavije v Buenos Airesu redni profesor ljubljanske univerze g. **dr. Izidor Cankar**. Za dr. Pitamicem s pravne fakultete je to drugi profesor ljubljanske univerze, ki prehaja v diplomatsko službo.

G. prof. Izidor Cankar zapušča univerzo po 16. letih dela, ki je dalo velikih sadov. Bil je l. 1920 s 34. leti imenovan za docenta na stolici za umetnostno zgodovino in l. 1923 za izrednega profesorja. Poleg predavanj na univerzi je izdajal v okviru rednih publikacij Slovenske matice svojo obsežno **Zgodovino likovne umetnosti v zapadni Evropi**, delo, ki nima primere v literaturi evropskih malih narodov in ki bi bilo v svojem sintetičnem pogledu pomembno tudi v evropski literaturi, če ne bi bilo pisano v maloznanem jeziku. Ustanovil je znanstveno revijo **Zbornik za umetnostno zgodovino** jo več let urejeval in objavljaj v njej svoje razprave ter bil sourednik **Slovenskega biografskega leksikona**. Največje važnosti pa je njegova izdaja **Zbranih spisov Ivana Cankarja** z obširnimi uvodi, ki bodo tem zanimivejši, ker jih je pisal njegov sodobnik in temeljit poznavalec njegovega življenja in časa.

To veliko knjižno delo, ki je prav izredno v naših univerzitetnih krogih, bi moralo že samo imeti vpliv na univerzitetno življenje, tudi če g. profesor Cankar ne bi bil eden izmed redkih profesorjev, na katerih mnenje in delovanje je bilo dijaštvo še posebno pozorno. V njem se je družil znanstvenik z javnim delavcem. Enako vpliven kot na univerzi je bil v javnem življenju in zavzemal najvišje funkcije v slovenski družbi, naj spomnimo samo na predsedstvo slovenskega centra PEN-kluba, ki ga je pred dnevi predal Otonu Župančiču.

V teh tednih, ko zapušča Ljubljano, mislimo, da izražamo mnenje velikega dela dijaštva, ko izrekamo svoje obžalovanje nad njegovim odhodom: univerza bo izgubila enega svojih najboljših predavateljev, profesorski svet filozofske fakultete člana, katerega mnenje je bilo vedno tehtno, slovensko javno življenje predstavnika, ki je znal izpregovoriti tudi v težkih dneh.

Težko nam je ob njegovem odhodu, da moramo poudariti, da pušča gospod profesor dr. Izidor Cankar s sprejemom svojega novega mesta doma prazne vrzeli.

Dokumenti naše preteklosti

1. Propagandna politična brošura iz leta 1848.

Uredništvo se je odločilo, da bo prinašalo v tej stalni rubriki drobce iz naše kulturne, politične, gospodarske ali socialne zgodovine, ki so kakorkoli zanimivi za naš razvoj in sega njih pomen in aktualnost do našega časa. Mnogo takega gradiva se je v teh blizu štiristo letih nabralo po slovenskih knjigah, časopisih, brošurah in letakih, toda kadarkoli bi ga rabili, stojimo praznih rok preprosto zato, ker ni izkopano in lahko dostopno. Objave bodo bolj slučajne kot sistematične in kronološke.

Kot prvega ponatisknjemo tak zanimiv dokument iz revolucijskega leta 1848. Slovensko inteligenco je našel vihar, ki je šel takrat po Evropi in rušil fevdalni red, da ustvari nekaj boljše življenje najširšim ljudskim plastem, čisto nepripravljeno; spodnje plasti so bile zaradi silne socialne stiske podzavestno celo nekaj zrelejše. Toda nemirni val je zajel tudi naše kraje in tako vidimo v brošuri, kako si je vneti in rodoljubni 39 letni celovski duhovnik Matija Majar pomagal iz zadrege in prikrožil letak dunajskega pesnika Castellija, da obvesti slovensko kmečko ljudstvo o teh važnih dogodkih.

Realistični dokument je tem zanimivejši, ker je bil Majar tedaj še eden izmed takratnih slovenskih sajančev, „Ilircev“, ki so skušali skonstruirati za vse južne Slovane enotni skupni umetni jezik. Izvod brošure (8 strani) hrani drž. štud. knjižnica v Ljubljani. S štev. 42.490 je uvezan k Ahacjevi zbirki pesmi iz l. 1838. Jeziku puščamo vse arhaizme, zamenjali smo le bohoričico z današnjo pisavo.

Le sem Slovenci!

poslušajte, kaj se je une dni v Dunaji (v Wleni) zgodilo!

Po nemškem je povedal CASTELI, po slovensko pa pove svojim ljubim Slovincem MATIJA MAJER v Celovcu.

Une dni je šlo v Dunaju vse črez in črez! Do gostega je prišlo, so se ustrelali, pobivali, neki mladeniči so se podstopili prav hiše požigati in celo ropati. Bog nas vari tega, bote vi rekli, da bi le nas, Slovence, kaj tako žalostnega ne zadelo! Nič se ne bojte! Pošteni možji so hitro skočili na noge, zagrabili orožje in brambo. — Bog pomagaj vsakimu, kateri bi še kaj takega skusil. Vse je že spet utolaženo, vse mirno, vse tudi veselo, kakor v svetim rajju. Jaz hočem vam, ljubi moji Slovinci! prav po domače povedati, kaj se je zgodilo, kako se je zgodilo in zakaj da se je vse to zgodilo, da bote vi sami to dobro vedeli in da vam ne bode potreba lažnikov in golufov poslušati.

Hvalen bodi Bog! Tako srečna in vesela prigodba se je prigodila za našo deželo, za nas vse Slovence, tudi za vas, lubi moji kmeti, kakoršne se še ni prigodilo, kar Dobrač stoji, kar Zila Drava in Sava tečejo.

Mi smo svobodni, rešeni — v Dunaji (Wieni) so našega presvetlega cesarja osvobodili ali rešili od vsih tistih, kateri so mu krivo in škodljivo svetovali (ratovali), kateri so mu zmiraj po svojih zvijačah trobili, da ni mogel slišati, kar ga je ljudstvo prosilo. Pa ljubi moji Slovinci, ta je bila težka, in nevarna, ta ni bila tako lahka, kakor kedar se gre k ženitovanju ali na somenj ali na žegen — tukaj je morala biti sila — huda, ojstra, silna sila; taka sila, da kole lomi sicer bi jo bili tisti po svojih zvijačah spet zvili, ki so bili okolo cesarja, oni bi bli njemu spet krivično in škodljivo zatrobili. Naj prej se je moralo oglašiti, kaj ljudstvo hoče, da se je zvedilo in da je cesar sam slišal želje. To se ni moglo doseči na tihoma in skrivši, — z lepim in z dobrim — tu so morali močno upiti, tako glasno upiti, kar je iz gerla šlo.

Neki prav pameten mož je vse, kar ljudstvo želi, to se pravi, kar po pravici želi, spisal in ve-

liko tavžent ludi je pismo podpisalo. To pismo so potle nesli staližam (Stynden), to je gospodam, kateri morajo pred cesarjem govoriti, kaj je deželi potreba. Staliži so ravno 13. Brezna bli v deželskim gradu zbrani. Da se je tisto pismo staližam neslo, to je blo prav. Gospodi staliži bi namreč imeli vse vedeti, kako se ludem po celej deželi godi, oni bi imeli cesarju to povedati, kar narod in ludstvo želi, in mu svetovati, kar je celej deželi k pridru. Dolgo časa sicer še niso mogli k besedi priti, ker tisti, ki so bli okolo cesarja, so gospodam staližam vsako poderli; pa od neko-liko časa so vendar začeli se nekaj serčnejši obnašati, zato je ludstvo ih začelo bolj ceniti.

Tisto pismo, kakor sem povedal so nesli staližam, in dunajski študenti, serčni študenti — Bog jih živi! so tudi tako pismo prinesli in tudi pri tej priči sami 13 tega Brezna šli v deželski grad, da bi vidili sami kaj bode žnjim.

Tam se je začel tak hrup, kakor bi bil sodni den; tako je vse upilo in razsajalo, da si človek mislil, deželski grad se mora na drobne sesuti. Gospodi staliži so hoteli, za voljo tega pisma se posvetovati, malo pomarnovati, pa ludi jim niso perпусти — blo jih je pa da se je vse terlo, kamor si pogledal, sam človek, ni blo pokoja in pomoči, dokler niso gospodi staleži rekli: Pri tej priči pojdemo k cesarji mi vsi in mu bomo Vaše prošnje izročili. Kako rso oni to izrekli, so ludi začeli od veselja vriskati, skakati, peti, kakor že nisim nikoli vidil ali slišal, kar sim živ. Gospodi staliži so tudi pri tej priči se k cesarji podali v njegov grad.

Med tem ste se pa vender dve reči prigodile, ad katerih bi bli boljše, da bi se ne ble prigodile. Ludstvo je v deželskim gradu okne potrupilo, v jednej jizbi vse razbilo in polomilo, ker je mislilo, da gospodi staliži jim nič pomagati nočejo — in vojaki, (žolnirji) so tudi nekoliko ludi do smerti vstrelili. Vojaki (žolnirji) sicer zato nič ne morejo, oni tega niso krivi, pa mesto tistega, kateri jim je vstreliti ukazal, bi jaz ne hotel biti. Ludi strelati, kateri orožja in pušk nimajo, in kateri le nakaj pravičnega prosijo, to ni nikamor prav.

Kakor sim že rekel, gospodi staliži so šli k cesarji, in on, ki je dober gospod, je enkrat slišal, kako se po njegovih deželah godi, je spoznal, kako so tisti, ki so okoli njega bli slabo gospodarili, in čudno uganjali in on je potle s tistemi potegnili, kateri so mu pravico povedali, in v treh dneh je vse dovolil, kar je narod želim.

Naj pred je ukazal, da vojska iz naroda (narodna vojska) vkup stopi, to se pravi, domači možji, da mir in pokoj v mestu obderžijo. On je ukazal, da se vsim, kateri se oglašijo cesarske puške in sable dajo, in je s tem očitno pokazal, da se svojih ludi ne boji. Tudi ni se mu nič bati, našemu cesarji, ako ravno smo zdihovali, in v času tudi kaj pomemrali, to ni blo proti njemu, temoč proti tistim, ki so okoli njega bli. V dveh dneh se jih je blizo pet deset tavžent (50.000) z orožjem puškami in sablami priskerbilo in ti pošteni možji zdaj čuvajo, da je mir in pokoj v mestu in v predmestjeh. Tudi v Celovcu se jih je v dveh dneh zbralo več ko sedem sto (700) mož, v Lublani njih blizo dve tavžent (2000), da mir obderžijo in hudobneže strahujejo.

Po tem je cesar dovolil, svobodo tiska. Kaj pa je to? To je jedna od naj imenitnejših svobod. Zdaj se more govoriti, pisati in tiskati dati, kar človek hoče, in kakor misli, da more pred Bogam in pred svojo vestjo obstati. Do zdaj si moral na vsako besedico paziti, kar si napisal in hotel dati tiskati, si moral vse dati v neko kancelijo, tam so gospodi, kateri so pri tem bli, prepovedali in izbrisovali, kar so hteli; ali je kdo kakemu gospodu rekel: to in to nisi prav storil, — so mu izbrisali, — ali je kdo rekel: vboge kmete tam in tam do živega derejo, so mu izbrisali, — ali je kdo hotel gospode opomeniti: to tukaj, to pa tam ni po pravici, so mu izbrisali — z jedno besedo, tak gospod je moral vse izbrisati, vsako besedo zadušiti, katera je nekako po pravici dišala; ako bi ne bil tega storil, bi ga bli pri tej priči spodili. Od zdaj je to vse drugači. Vse moreš govoriti, pisati in tiskati dati, kar je pred Bogam in pred ludmi pravično in pošteno, tisti ki herejo, bojo že videli ali je pametno ali ni. Ako bi pa kdo kaj očitno malovrednega in škodlivega govoril ali pisal, boš videl, ga bojo že zgrabili. Mi hočemo biti svobodni, pa pošteni možji. Pa pravico more zdaj vsaki brez skerbi reči, ako

kdo kako krivico stori, moreš vsakemu v oči reči, kje ga črevelj tiši, da tisti slišijo, kateri morejo črevelj malo popraviti, da ne bode tišal več. Ali ni to dobra reč?

Poslednič je cesar dovolil ustav, ali kakor Slovenci pravimo: staro pravdo. Ustav, to se pravi: da se bojo take nove postave, take nove zapovedi izdale, ktere bojo celej deželi k pridru. Te ustav pa ne bode napravil samo jeden, po svojej volji, temoč ludi iz vsih stanov se bodo vkup poklicali, tudi izmed vas lubi kmeti! bojo nekteri poklicani, to se ve, da morate zato naj pametnejše izmed vas zbrati, da bojo serčno za vašo stran govorili; izberite in pošlite, kedar se vam bode oznanilo korenjake Slovence, kateri slovenski narod, slovenski jezik prav za lubo imajo in se za kmetiški stan močno zavzamejo; ne pa takih, kateri samo za se skerbijo; kateri več marajo za Lahe ali Nemce, kakor za Slovence, in kateri kmetam dobrega ne želijo. Tedaj bode moral vsaki serčno in po potu povedati in se možko za to potegniti, kar bi blo za njegov stan, posebno za Slovence potrebno. Kakor se bode tam govorilo, tako se bojo postave in deželske zapovedi naredile. — Slovenci! še enkrat povem — ne pozabite, pošlite poštene, serčne može, kateri tri reči lubijo: Slovence, slovenšino in kmetiški stan. Tedaj se bojo vsi tisti zbrani možji pogovorili in ustanovili, koliko se v deželi denarjev potrebuje in koliko se jih sme potrošiti (izdati, ponucati), in ako bi visoka gospoda kaj storila, kar bi ne imela storiti, se ji bode moglo reči: Daj rajtingo od svojega hišovanja. Ali ne bode to velika dobrot za nas? To je ludstvo želelo in zato je tako glasno upilo, in to je nam presvetli cesar dovolil. Zato je v vsih mestih blo une dni toliko veselje. V Celovcu so peli, vriskali, muzicirali in po mestu pesni delali po dni in po noči, da so upili od veselja: Vivat! Drugi spet po slovensko: Slava! Slava! Za tega del je bilo vse mesto razsvetleno, za tega del imajo v mestih bele iz žide storjene rože na klobukih in na persih pripete. Taka bela, ali po slovensko bela in rudeča *жарка топка еф уј ѿспаса охрѣла јуамод взор* bi rekel: Čast in hvala Bogu na višavah in mir ludem na zemli, in pravica bode vsakemu!

Kedar so tisti, ki so poprej okoli cesarja bli, čutili, da je do gostega prišlo, in da jim do živega gre, kedar so slišali, da naše ludstvo tudi kaj veljati hoče, in da se ne boji tirjati, kar mu po pravici gre, (oni niso nikoli verjeli, da bi se kaj takega zgoditi moglo) — so, pobrali svoje šile in kopite, so se vsedli lisici na rep, in so jo pobegnili. Mi smo jim srečen pot vošili in jih nismo harali, kaj in koliko so pograbili in seboj odnesli.

To lubi moji Slovinci! se je v Dunaji une dni zgodilo, to se je tudi tako zgoditi moralo, ker se stvar ni dala drugači zravntati, brez hrupa mi to nismo mogli storiti, — pa zdaj je nam vse dovoljeno, kar smo želeli — zdaj moramo pred vsim gledati, da povsod mir in pokoj obderžimo. Vam zdaj, lubi Slovinci! na deželi nič ni potreba poganjati se za to stvar, mi smo v Duneji tudi za vas že vse storili in novi bolji zakoni, to je ustanovljene zapovedi se vam že bojo oznanile. Samo ne poslušajte lažnikov in golufov, mi dobro vemo, da je kmetiški stan imeniten stan, da nam vsakdanji kruh prideluje in da se bode pri novih postavah in zakonih tudi na vas, kakor se sliši, gledalo.

Zdaj bodimo mirni, po Bogu, zvesti svetlemu cesarju, bodimo v vsim pošteni, in, ali bode Bog hotel, bojo prišli boljši časi.

Tone Nahtigal

Julija nas je zapustil v svojem najlepšem dvajsetem letu slavist Tone Nahtigal, slušatelj četrtega semestra, sin našega univ. prof. dr. Rajka Nahtigala. Umaknil se je mlad človek, ki je kazal nevsakdanjo vnemo pri svojem študiju, v zanimanju za razne vrste znanstvenih in sploh duhovnih vprašanj, s katerimi se je hotel temeljito seznaniti, da bi si čim prej ustalil svoj pogled na svet in se dodobra pripravil za svoje delo. Ta vnema večkrat že ni bila modra, posebno v zadnjem času ne, ko se je tako vrgel na izpitni študij, ker mu je ugonabljal že tako razrahljane živce.

Smrt, ki je uničila njegovo življenje, je res pretresljiva. Človek, ki mu je bil nekoliko blizu, ne more kar tako mimo misli, da so njegovo mla-

do telo, v katerem bi sodil, da je bilo še toliko življenja, ki prav nemirno čaka, da se bo razprlo in uveljavilo, se dokončno nekam vrglo in popisalo svoje strani, da so to telo zgrabila trda, strašna kolesa drvečega vlaka, ga znakazila in vse tisto nemirno vrenje mladega fanta nasilno končala. Naj si dopoveduje, da se je to spričo vseh okoliščin, ki so ga tako težile in mu ovirale razvoj, moralo zgoditi, misel, da nam je tako nepričakovano odšel in nam šele s tem prav odkril svojo veliko in nepotešljivo samoto doraščajočega mladega človeka in svoj boj s samim seboj, ni lahka. Komaj zdaj resnično občutimo, da je bil Tone res mlad človek, ki ga čaka, kakor pravimo, še vse, ki pa je moral zato prej bloditi po temni in zagatni goščavi presnavljajoče se mladosti, ki se je metala na vse strani, se iskala, izbirala samo veliko, dasi je še vsa ginila v nezrelosti. Komaj zdaj prav vemo, kako ga vse, kar je srečal in si pridobil, ni moglo do dna zadovoljiti, da je na svoji poti že zgodaj zdvomil vase, da bi mogel pravo doseči, in je bil zato kljub vsi mladosti že nekam truden, naveličan in nevesel. V svoji živčni izmučenosti se je hotel utopiti v knjigah, v delu, a taka zasilna pot ga je še bolj zapletla v goščavo, ki ji ni videl izhoda ne zmišla.

Mlad človek je večkrat nemogoč in pri Tonetu je bilo marsikaj nemogočega. Prehitro ga je vrglo iz tistega zaostalega deštva, ko fant še nekako spi in se prepušča tuji misli, v svet, ki je bil skoraj zrel, ki se je že precej rešil mladostnih sentimentalnih tančic in malodušja. Hotel ga je doseči v zrelosti, hotel ga doseči v znanju, v delu in uspehih življenja. Na tem križpotju so ga mikale vse poti, da ga je zmedlo, obenem pa trlo, da je nekam zaostal in da bo treba brez počivanja hiteti. Izpraševal je, nenasitno mozgal iz človeka vse, s čimer si je upal okoristiti, vedel več stvari, kakor jih spada v zanimanje takih let, sodil kar prekrično, pri vsem pa bil še ves nedozorel, naiven, nemogoč, bi rekel umirnejši človek. Zakaj tak skoraj ni mogel drugače, kakor da je njegova mnenja poslušal, včasih kaj pridal, včasih nasprotoval, drugače pa prepuščal letom, da se ta mešanica simpatičnih, življenjskih klic in prehitro dozorelih, še čisto nepreskušanih nazorov in za življenje nemogočih elementov umiri, da bo iz njega prišel izkušen, za delo nadarjen in vnet človek. Tega nismo slutili, da se vino, ki je vrelo v njem, ne bo znalo samo učistiti in to je tragika mladega prijatelja.

Težko se je privaditi misli, da ga ni več. Zdi se mi, kakor da je še vedno pričujoč, da se bo nekje prikazal s svojim naglim in zamišljenim korakom, se nasmehnil in začel dolg pogovor o stvareh, ki mučijo mlado dušo, dokler ne bo začel dež močnejše rositi po laseh, da se bom ozrl in občutil, kako tiha in črna je pozna jesenska noč okoli naju.

Lino L.
Legija

Naš vstop na univerzo

(Dopis, ki nam ga je poslala abiturientka.)

O kakih odnosih srednje do visoke šole pravzaprav danes niti govoriti ne moremo, ker jih ni. Vendar bi moralo biti delo za vzpostavitev slednjih ena naših prvih nalog, enako z ene, kakor z druge strani.

Zanimanje za družabne in kulturne probleme se navadno začne javljati s sedemnajstim ali osemnajstim letom, t. j. v sedmi, osmi šoli. Tak mlad človek pa dojema zunanje dogodke zgolj pasivno in sicer le tiste, ki nekako sami stopijo v njegovo spoznavno območje. Sam si iz tega ozkega kroga notranjih razmotrivanj in nihanj ne more pomagati skoro vse do prvega študijskega leta na univerzi, saj mu manjka vsake opore ali sredstva, ki naj bi mu utiralo pot do življenjsko nujnih in res aktualnih problemov. Ono splošno požiranje literature, v katero navadno zaide, mnogo precenjujemo. Nekritično čitanje nima drugega smisla kot veliko poznanje literature, ki more v razgovoru bližnjega trenutno frapirati in celo spraviti do občudovanja, ne more pa intelekta samega dvigniti do posebnega nivoja. In dandanes je literature mnogo preveč, da bi mogel začetnik sam, brez pomoči, ločiti dobro od slabega.

Enako spremlja dogodka v svetu po časopisu, na katerega so pač naročeni doma in zaide s tem v nekako mladostno orientiranost, ki je popolnoma odvisna od družinskih prilik in neprilik. Šele kasneje, naknadno, popravlja svoje mnenje, me-

sto, da bi si takrat že ustaljeno naziranje izpopolnjeval dalje.

Tako pride maturant na univerzo z minimumom v šolskih klopeh pridobljenega znanja, sicer pa »tabula rasa«. Tu ga napadejo starejši, naj se vpiše sem, naj se vpiše tja, uboga dijaška para pa, ki se boji zamere in ne ve ne kod ne kam, se vrne domov prvič ves zbehan in obupuje nad svojo mladostno ignoranco. In končna letna statistika na univerzi pokaže približno tretjino »neopredeljenih«, ki izmed svetovnih pisateljev najraje citirajo Jurčiča in Kersnika!

Mislím, da bi nam moralo biti vsem na tem, da se temu poraznemu dejstvu zoperstavimo. Akademik mora biti tisti, ki se bo približal srednješolcu, ga prijateljsko povedel na svojo pot in bo zmeraj pripravljen, razjasniti mu netočne pojme. Visokošolci naj bi organizirali popoldanska kulturna predavanja in tja povabili mlajše, omogočili naj bi jim aktivno udeležbo in uredniki raznih časopisov in revij naj bi ne odklanjali kar načelno vsakega prispevka mladih in s tem ubili že takoj v začetku voljo in pogum do dela. Bolje je pomagati slabi stvari, ker bo kot taka itak sama propadla, kot dobro že v kalu zatreti. Vzemimo mlademu človeku pogum: če ni izrazit talent bo ostal nepomemben povprečen, kot toliko in toliko drugih. Danes pa delovnih ljudi potrebujemo bolj kot kdajkoli in ne moremo, niti ne smemo mimo ene same mlade moči.

K.
Kofja Čarne

O akademski akciji

V letih JNS režima smo postavili akademiki zahtevo po univerzitetni knjižnici, ki je prvič združila ogromno večino študentov, kulturnih in političnih delavcev.

Ko pa je letos v maju pred nadaljevanjem prekinjenega občnega zbora Akademске Akcije pozval tov. Ravnihar zastopnike vseh struj, naj s postavitvijo skupne liste znova podčrtajo enotnost naših zahtev, so zastopniki katoliških akademikov odklonili sodelovanje, če ne dobe v odboru predsedstva in več glasov kot ostale skupine. Ko so dobili v odboru večino, so mimo ostalih odbornikov iskali v A. A. afirmacijo svojih strankarskih teženj. Z vero v svoj oz. strankin uspeh so se resnično potrudili. Toda ob varovanju strankinih interesov pač niso mogli staviti zahtev z ono odločnostjo, ki je prisilila celo Jefičev režim, da je priznal kredite, potrebne za zidavo knjižnice. Priprave same so nam vzbujale resen dvom, da bo vsaj ta delovna reprezentanca študentov ostala na akademski višini, ter tako dokumentirala resno voljo vseh struj po složenem delu za skupne koristi. Pregled dogodkov in končni neuspeh pa nam z nova potrjujejo, da se v notranjih razprtijah ni mogoče boriti za zboljšanje stanja na naši univerzi. Slovenska akademska mladina — in ne njeni različni politični voditelji — je postavila vprašanje izpopolnitve naših kulturnih institucij in ona mora doseči rešitev iz sedanjega stanja.

Letošnji občni zbor A. A. ni bil več manifestacija za naše vitalne interese. Potekal je v pričakovanju borbenega glasovanja, tako, da poročila tov. Ravniharja večina sploh ni poslušala. Prve seje so nato potekale v prepirih za sedmega odbornika, za čist propore in d'Hontov sistem. Ker pa večini ta izraz nove delavnosti A. A. ni odgovarjal, so vprašanje obeh spornih delegatov t. j. drugega odbornika nacionalnih akademikov in sedmega odbornika Akademске Zveze odgodili do naslednje seje, ko je tov. Verbic onemogočil redno poslovanje A. A. z izjavo, da odbor ni pravno izvoljen in da le on odgovarja članstvu. Zato tudi do danes ni predal ne tajniških, ne blagajniških poslov odbornikom ostalih struj, kot bi to po soglasnem sklepu (z njegovim pristankom) prejšnje seje moral.

Delo za knjižnico je končal že prejšnji odbor in je bila naloga novih odbornikov samo pospeševati formalnosti, ki so bile še potrebne.

V najvažnejši zahtevi za kredite hidrotehničnemu laboratoriju in kemičnemu institutu je doslegla A. A. popolen neuspeh, kar nam z nova dokazuje popolno nerazumevanje Beograda za naše razmere in to neglede na trenutne predstavnike Slovencev v vladi.

Zahteva študentov in prošnja univerzitetne uprave, naj ministrstvo prosvete že do zimskega semestra odobri znesek za opremo anatomске predavalnice, kljub intervencijam ni prodrla.

Vendar je vnešen v proračunski predlog vlade za leto 1937-38 znesek 170.912 Din za opremo predavalnice.

Delo za menzo je A. A. prepustila Jug. akad. podpornemu društvu.

Vprašanje ustanov in univerzitetnega sklada se ne premakne z mrtve točke, ker za to ni resnega zanimanja. Priznati moramo trud in delo, ki ga je v A. A. opravila Akad. Zveza oz. njeni predstavniki. V tem oziru so izvršili svojo dolžnost. Toda njih neuspeh ni samo v popolnem nerazumevanju s strani Beograda. Dokazali so nam, da si s prošnjami in strankinimi interesi Slovenci ne moremo sezidati niti enega poslopja, da moramo svoje zahteve braniti brezpogojno in vsi. Zato odklanjamo kot neuspešen ta način notranjega dela, kjer so odborniki Akad. Zveze onemogočili vsem ostalim tovarišem vsako delo z edinim namenom varovati svoje strankine interese. V upanju, da bodo sami brez tuje pomoči dosegli uspehe in s tem lahko poudarjali skrb katoliških voditeljev za slovenske interese, so otežkočili skupno delo in dosegli neuspeh.

V Krškem je zborovala Akcija ze zgraditev nove bolnice v Ljubljani

Dne 20. t. m. je bilo napovedano zborovanje A. akcije v Krškem, ki pa se ni vršilo radi premajhne udeležbe. Po lepo uspehih zborovanjih na Jesenicah, v Kranju, Ptujju je to zanimiv slučaj, ki da človeku misliti.

Dolenjska je znana po svoji kulturni in politični zaostalosti, katero je po eni strani zakrivil alkoholizem, po drugi pa način in sistem vzgoje slovenskega naroda. Slovenski narod vzgojen in opredeljen v sistem dveh nazorov na svet, liberalnega in klerikalnega, je še posebno na Dolenjskem ostal v ozkih mejah teh dveh strankarskih ideologij in se še ni mogel dvigniti na samostojno stališče, od koder bi lahko svobodno presojal, kaj je prav, kaj je koristno in kaj ni. Utesnjene materijalne razmere mu niso dale možnosti in prilike, da bi se osvobodil vezi strankarske pripadnosti.

ln v tem je treba iskati tudi vzrok neuspeha zadnjega zborovanja. Ljudje niso mogli razumeti, da tu ne gre za strankarsko zadevo, da gre tu za splošen slovenski interes, da se zborovanja morajo udeležiti prav vsi, če hočemo doseči zgraditev nove bolnice v Ljubljani. — Namesto tega prepričanja pa se je širila z obeh strani destruktivna agitacija, ki je običajna pri strankarskih shodih in ki je hotela npriti posameznim političnim skupinam odgovornost za to. Pristaši JNS so govorili, da je shod pobarvan s strankarsko barvo JRZ, dočim je JRZ trdila nasprotno. Oboji pa so na tistem sumili mačkovce, marksiste in Bog ve še kaj. — In ker se Akcija ni hotela opredeliti za nobeno od obeh smeri — je propadla. Ljudje niso mogli razumeti in še danes ne morejo, da je stvar lahko javna in še celo politična — slovensko politična, pri tem pa ni ozko strankarska.

Seveda je tega kriva mnogo tudi naša podeželska inteligenca, ki se vedno in vedno prilagodi razmeram in vleče iz tega svoje materielne koristi.

NOVA ZALOŽBA V LJUBLJANI KONGRESNI TRG

Knjigarna - znanstvena in leposlovna literatura.

Tehnične in pisarniške potrebščine - risalna orodja kotomeri, logaritmična računalna, prizmatična ravnila, risalni papir, nalična peresa.

V naši založbi je izšla dr. ing. M. Kasala **Gradjevinska mehanika v teoriji i praksi.**

(I. knjiga: Statički i odredjeni sistemi)
(II. knjiga: Statički odredjeni rešetkasti sistemi i opšta teorija statički neodredjenih sistema.)